

Asia: VM151:00/2018

Lausuntopyyntö kansallisen tekoälyohjelma AuroraAI:n kehittämis- ja toimintasuunnitelmasta vuosille 2019-2023

1. Kohti ihmiskeskeistä yhteiskuntaa

Klikkaa ja lisää otsikko avoimelle kysymykselle

Konseptin lähtökohta toteuttaa kansalaisten palvelukokemuksen parantamista eri elämäntilanteissa on Maanmittauslaitoksen mielestä kannatettava. Tämä tavoite ihmiskeskeisestä ja ennakointikykyisestä yhteiskunnasta on kuvattu kattavasti suunnitelmassa mutta kovin yleisellä tasolla. Konseptin ymmärtämistä helpottaisi konkreettisten käytötapausten esiin nostaminen niin itse palvelujen kuin palveluntarjoajien palveluverkkoon liittymisenkin osalta. Myös kansalaisen vaikutusmahdollisuus omien tietojensa hyödyntämiseen on kannatettavaa. On tärkeää kuvata tekoälyn hyödyntämisen eettinen koodisto, jota kaikki julkishallinnon ja yksityiset toimijat noudattavat. Tällä tavalla luodaan eettisesti kestäviä AI-pohjaisia palveluita.

Suunnitelma kuitenkin nostaa esiin kansalaisen elämäntapahtumiin liittyvät palvelut digitalisuuden ainoana merkittävänä vauhdittajana, mikä antaa tilanteesta liian yksipuolisen kuvan. Suomessa on tunnistettavissa kymmeniä eri aihealueiden ekosysteemejä (rakennettu ympäristö, metsätalous, maatalous, biotalous, liikenne ja logistiikka, kiinteistö- ja huoneistovaihdanta sekä vakuudet jne.), joissa voidaan tunnistaa vain joitakin tai ei lainkaan kansalaisen elämäntapahtumaan liittyviä tapahtumia. Näiden ekosysteemien merkitys suomalaiselle yhteiskunnalle, taloudelle ja yritystoiminnalle on kuitenkin erittäin suuri, jopa korvaamaton. Ekosysteemit tarvitsevat merkittävässä määrin julkisen hallinnon avoimia tai käyttörajoitettuja aineistoja rajapintojen (API) ja erilaisten lataus- ja muutostietopalveluiden kautta. Ekosysteemit tuottavat myös itse merkittävässä määrin dataa yhteisiin määrityksiin perustuvien standardien rajapintojen kautta julkishallinnon päätöksentekoa varten. Ainoastaan rajapintojen laajamittainen tarjonta ja hyödyntäminen mahdollistavat katkeamattomat tietovirrat ja ekosysteemien sekä niihin tukeutuvien palvelujen sujuvan toiminnan.

Suunnitelmassa olisi ollut tärkeää nostaa esiin taustalla olevan julkishallinnon digitaalisen infrastruktuurin toimijat, joiden hallinnoimissa tietovarannoissa on kaikki keskeinen kansalaisten elämäntapahtumien hallintaa koskeva tieto. Näitä toimijoita ovat valtionhallinnon organisaatioiden

lisäksi esim. kunnat, kuntayhtymät ja maakunnat, joiden kaikkien tuottamat tiedot tulisi olla käytettävissä yhteisten käsitelmien mukaisesti standardoitujen rajapintapalvelujen kautta.

Kuten suunnitelmassa mainitaan, digitaalisen toiminnan ja palvelujen tehokkaan tuottamisen ja kuluttamisen tueksi on huolehdittava julkishallinnon tiedon saatavuudesta, laadusta ja yhteentoimivuudesta sekä varmistettava toimivat ja turvalliset tietojärjestelmät. Julkisen hallinnon tuottamien perustietovarantojen häiriöttömän saatavuuden varmistaminen edellyttää uusien ja olemassa olevien rajapintapalveluiden toteuttamista riittävällä kapasiteetilla sekä laajennetuilla häiriötilanteiden reagointiajoilla, jotta tiedot saadaan liikkumaan turvallisesti eri toimijoiden välillä. Tämä edellyttää merkittävää taloudellista panostusta, jotta katkeamaton tiedon virtaus ekosysteemien palveluiden toteuttamisessa voidaan varmistaa. Se tukee myös tekoälyllä toteutettavien älykkäiden sovellusten toteuttamista kansalaisten elämän eri tilanteisiin ja tapahtumiin tietoturvallisesti ja eettisesti kestäväällä tavalla. Ilman riittävää taloudellista panostusta julkishallinnon tärkeisiin tietovarantoihin, niiden laadun parantamiseen, rajapintapalveluiden toteuttamiseen ja jatkuvuuden sekä kapasiteetin turvaamiseen, tekoälypohjaisten elämäntapahtumiin liittyvien palveluiden asiakaskokemukset jäävät puutteellisiksi, koska ei pystytä luomaan katkeamattomia palveluketjuja.

2. AuroraAI-toiminta 2019-2023

Klikkaa ja lisää otsikko avoimelle kysymykselle

Suunnitelmassa esitetään seuraavalle hallituskaudelle 100 milj. euron momentin varaamista ihmiskeskeisen, tietoturvallisesta ja eettisesti kestävästä yhteiskunnan toimeenpanoon kohti tekoälyn aikakautta. Määrärahaa käynnistettäisiin n. 10-20 palveluekosysteemiä valituissa elämäntapahtumissa ja liiketoimintatapahtumissa. Rahoituksen kohdentamisessa on Maanmittauslaitoksen näkemyksen mukaan erityisesti huomioitava riittävä rahoitus palveluekosysteemien taustalla olevan laajan digitaalisen tietoinfrastruktuurin kehittämiseksi sisältäen perustietovarantojen kattavuuden, palveluketjujen tarvitseman tarkoituksenmukaisen sisällön ja tietojen laadun turvaamisen sekä tarvittavien rajapintapalvelujen toteuttamisen. Ilman tätä rahoituksen kohdentamista AuroraAI- ohjelmaa ei voida toteuttaa suunnitelmassa kuvatussa muodossa.

Suunnitelman mukaisesti ihmiskeskeisessä yhteiskunnassa palveluja tuotettaisiin eri toimijoiden yhteistyössä palveluekosysteemeissä. Näissä yhteensopivissa ja avoimissa ekosysteemeissä palveluntuottajat, kansalaiset ja julkiset organisaatiot kohtaisivat. Tässä kohdin on kuitenkin hyvä tarkentaa, mikä on viranomaisten rooli yhtenä ekosysteemin toimijana, johon muut voivat luottaa. Viranomaisen rooli puolueettomana, riippumattomana ja objektiivisena toimijana suhteessa muihin esim. avoimilla markkinoilla toimiviin yrityksiin tulee säilyttää. Dynaamisen kilpailun osalta tämä rooli on erityisen tärkeää selventää. Mikäli tekoälypohjainen palvelujen automaattinen kilpailuttaminen toteutetaan siten, että huonoa lopputulosta tarjoavien palvelujen yhdistelmät vähitellen häviävät, on varmistettava, ettei tässä synny epäilystä viranomaisen puolueettomuudesta tai ohjaamisesta tiettyjen yksityisten yritysten palvelujen käyttäjiksi. Markkinoiden toimivuutta ei

saa vaarantaa kilpailua vääristämällä. Lisäksi on selvitettävä ennen toteuttamista, ovatko valitut toimintamallit EU:n valtioneuvoston mukaisia.

3. Organisaatioiden kytkeytyminen ja toimeenpanon tuki

Klikkaa ja lisää otsikko avoimelle kysymykselle

Maanmittauslaitos on systemaattisesti toteuttanut viimeisen 10 vuoden aikana kaksisuuntaisia rajapintapalveluita hallinnoimistaan perusrekistereistä, maastotietokannasta ja sen tuotantoprosesseissa käytettävistä oheistuotteista (mm. ilmakuvat, laserkeilausaineistot). Käytössä on 12 rajapintapalvelua, joissa tarjolla 110 tuotetta. Näiden rajapintapalveluiden avulla Maanmittauslaitos on jo nyt kytkeytynyt osaksi usean, niin julkishallinnon kuin yksityissektorin, palvelutuottajan ekosysteemejä. Nämä kaikki rajapinnat ovat hyödynnettävissä AuroraAI-palveluiden kehittämisessä.

Maanmittauslaitos on valmis jatkamaan kytkeytymistä osaksi uusia palveluekosysteemejä yhteisesti määriteltyjen linjausten mukaisesti.

4. Yleiset huomiot, kommentit ja palaute

Klikkaa ja lisää otsikko avoimelle kysymykselle

Maanmittauslaitoksella ei ole tähän kohtaan lausuttavaa.

Nurmikari Jussi
Maanmittauslaitos - Ylijohtaja Petri Korpinen ja maanmittausneuvos
Markku Markkula